

ETELÄ-SAVON SKENAARIOIDEN KITEYTYKSET

Kuvio esittelee, millaiset tulevaisuudenkuvat eli skenaariota saattavat toteutua riippuen kansainvälisen politiikan kehityksestä sekä resurssien (esim. luonnonvarat, vesi, energia, puhdas ympäristö) saatavuudesta maailmassa. Skenaariot eivät ole ennusteita vaan mahdollisia kehityskulkuja, joihin Etelä-Savo valmistautuu tarvittaessa reagoimaan.

Skenaariot laadittiin yhdessä Gapful Oy:n kanssa syksyllä 2015.

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET JA SKENAARIOKOHTAISET VARAUTUMISSUUNNITELMAT

Skenaarioiden pohjalta laadittiin välttämättömät toimenpiteet, jotka Etelä-Savossa tulisi tehdä riippumatta siitä, mikä skenaario tai niiden yhdistelmä tulevaisuudessa toteutuu. Lisäksi jokaisen skenaarion toteutumisen varalle luotiin omat varautumissuunnitelmansa antamaan suuntaa sille, mitä Etelä-Savossa tulee tehdä tai painottaa, jos maailma muuttuu tietyn skenaarion kaltaiseksi.

AVOIMUUS

SKENAARIO 4: DIGIHEIMOJEN MAAILMA

- Teknologian ja digitalisaation nopea kehitys
- Työn luonteen muutos: automaatio, IoT ja älykkäät järjestelmät
- Teknologiakehityksen mahdollistama resurssien tehokas käyttö
- Monimuotoinen, ajasta ja paikasta riippumaton työ
- Elinkeinorakenteen muutos: perinteinen raskas teollisuus vähenee, jalostusasteen nousu ja palveluliiketoiminta
- Digitalisaatio muodostaa vastavoiman keskittymiskehitykselle
- Ylikansallisten organisaatioiden roolin vahvistuminen
- Valtion ja kolmikannan ohjausvoiman heikentyminen
- Matkailun voimakas lisääntyminen

SKENAARIO 1: ALUEIDEN SUOMI UUDESSA MAAILMANJÄRJESTYKSESSÄ

- Voimistunut ilmastonmuutos ja resurssiniukkuus
- Valtioiden kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen
- Venäjän avautuminen ja modernisoituminen
- Ympäristö- ja ilmastolainsäädännön tiukentuminen
- Lentoliikenteen verottaminen ja lähimatkailun lisääntyminen
- Hyvinvointivaltiomallista kiinni pitäminen
- Yksilöiden ja yritysten vahvat kansainväliset verkostot
- Eri kokoiset yritykset menestyvät sähköisten verkostojen avulla: klustereita muodostetaan paikkariippumattomasti
- Biotalouden alalla toimii keskiuuria ja erikoistuneita yrityksiä

RESURSSIEN
RAJALLISUUS
MAAILMASSA

VOIMAKAS
RESURSSINIUKKUUS
MAAILMASSA

SKENAARIO 3: KEKKOSLANDIA 2.0

- Kehittyvien maiden rahoituskriisistä johtuva kysynnän lasku
- Geopoliittinen epävakaus
- Euroopan ja Suomen talouden romahdus
- Markan paluu ja hintakilpailukyvyn parantuminen
- Euroalueen hajoaminen ja Schengen-alueen purkautuminen
- Kansallisen protektionismin lisääntyminen
- Venäjä-pakotteista luopuminen, kahdenkeskisten sopimusten luominen ja venäjänkaupan lisääntyminen
- Hyvinvointivaltion kaventuminen ja keskittymiskehitys
- Kotimaiset suuret metsäteollisuuden ja energia-alan yhtiöt kilpailevat biotalouden alalla
- Matkailun tyrehtyminen

SKENAARIO 2: EU HIEKKALAITIKKONA

- Resurssiniukkuus ja raaka-aineiden hintojen nousu
- Laaja pakolaisuus kuivuuden köyhdyttämiltä alueilta
- EU:n federalisaatiokehityksen ja ohjausvoiman vahvistuminen
- EU:n ulkorajojen sulkeminen pakolaisuudelta
- EU:n sisämarkkinoiden ja niukkojen tuotantotekijöiden suojeleminen kaupanesteillä ja säännöstelyllä
- Kansallisen aluepolitiikan roolin vähentyminen
- Alueiden erityisvahvuuksien kehittäminen EU-tuilla: klusterit ja osaamiskeskittymät ovat paikkasidonnaisia
- Suuruuden ekonomia: suuret eurooppalaiset yritykset hyödyntävät Suomen raaka-aineresursseja tehokkaasti
- Metsäpohjainen bioenergia menettää asemansa päästöttömänä

SULKEUTUMINEN

KANSAINVÄLINEN VERKOSTOITUMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO

RESURSSIEN SAATAVUUS

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET JA SKENAARIOKOHTAISET VARAUTUMIS- SUUNNITELMAT

SKENAARIO 4: DIGIHEIMOJEN MAAILMA

- Rakennamme ja otamme käyttöön uusia toimintamalleja (Quick start -kokeilukulttuurimalli), joilla voidaan nopeasti tuottaa uusia tuotteita tai palveluja.
- Lisäämme verkostoitumista ja otamme aktiivisen roolin valittujen verkostojen vetäjänä tai edistäjänä.
- Luomme alueelle hyvät mahdollisuudet uudelleen kouluttautua ja työllistyä nopeasti uusiin töihin.
- Varmistamme että Etelä-Savossa on kilpailukykyiset ja erittäin nopeat tietoliikenneyhteydet ja korkea toimitusvarmuus.
- Osaamme hyödyntää ihmis-, tavara-, tieto- ja palveluvirtoja kokonaisvaltaisesti.
- Markkinoimme Etelä-Savoa turvallisena ja edullisena digiyritysten ja datakeskusten sijoittautumisalueena
- Lobbaamme, jotta automaation vuoksi halpamaista Suomeen palautuva tuotanto sijoittuu Etelä-Savoon.
- Kehitämme koulutusta tutkintoperusteisuudesta osaamisperusteisuuteen.
- Vahvoja toimialoja: sähköiset palvelut, edistysellinen analytiikka ja IoT, 3D-tulostus, datan varastointi, ympäristöteknologia, kiertotalouden ratkaisut jne.

SKENAARIO 3: KEKKOSLANDIA 2.0

- Varmistamme, että Etelä-Savolle keskeinen infrastruktuuri luetaan pääväyläksi eli ainakin Savon rata ja/tai 5-tie pysyvät kunnossa
- Vahvistamme edellytyksiä ja verkostoja toimia Venäjällä. Varmistamme, että Suomen ja Venäjän välinen liikenne ja matkailu kulkeutuu mahdollisimman paljon Etelä-Savoon tai sen kautta lisäämällä tunnettuutta Venäjällä ja avaamalla Parikkalan rajanylityspaikan.
- Tavoitteleme digitalisaation, automatisaation ja uusien logistiikan muotojen tehokkaampaa hyödyntämistä saavutettavuuden parantamiseksi.
- Lisäämme ja tuemme yritysten ja asukkaiden omaa vastuunottoa: yksilöiden ja yhteisöjen roolin lisääminen
- Markkinoinnin painopisteiksi nostetaan edullisuus, turvallisuus ja aineettomat, ilmaiset vetovoimatekijät. Mahdollistamme edullisen asumisen myös jatkossa.
- Kehitämme ja rajaamme alueen korkeakoulutusta muista erottuvaksi. Korostamme tutkimuksen ja koulutuksen tuottavuutta.
- Vahvoja toimialoja: metsäteollisuus, edullisten raaka-aineiden jatkojalostus, terveys- ja hyvinvointipalvelut

SKENAARIOISTA RIIPPUMATTOMAT VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET

- Vahvistamme alueen yhtenäistä identiteettiä ja maineyötä. Korostamme alueen vetovoimatekijöitä, onnistumisia ja potentiaalia: Saimaa, ympäristö, puhtaus, turvallisuus, biotalous, kulttuuri jne.
- Panostamme kaupunkien kehittämisen lisäksi myös kirkonkylien elinvoimaan.
- Bench learning: verkostoidumme, haemme ja sovellamme jatkuvasti parhaita käytäntöjä muilta alueilta ja kansainvälisesti.
- Hyödynnämme uusia toimintatapoja, kokeilukulttuuria, digitalisaatiota ja sosiaalisia innovaatioita yritystoiminnassa sekä julkisten palvelujen kehittämisessä ja tuottamisessa.
- Luomme toimivan alustan yritysten perustamiseksi ja kasvamiseksi Etelä-Savossa. Panostamme yrittäjyyskasvatukseen.
- Huomioimme elinkeinorakenteen ja työurien muutoksen koulutuksessa. Tuemme työelämän ja asumisen monimuotoisia ja joustavia ratkaisuja alueellisesti ja erilaisissa verkostoissa.
- Sovitamme koulutusrakenteessa yhteen elinkeinoelämän ja opiskelijoiden osaamistarpeet.
- Edistämme yritysten ympäristökilpailukykyä ja turvaamme ympäristön hyvän tilan sekä luonnon monimuotoisuuden
- Parannamme Etelä-Savon saavutettavuutta. Varmistamme, että infrastruktuuri mahdollistaa raaka-aineiden ja luontoarvojen hyödyntämisen, ja että Etelä-Savossa on kilpailukykyiset tietoliikenneyhteydet.
- Lisäämme hallitusti tulomuuttoa Suomesta ja ulkomailta ja työllistämme heidät nopeasti.

SKENAARIO 1: ALUEIDEN SUOMI UDESSA MAAILMANJÄRJESTYKSESSÄ

- Panostamme biotalouden vientialoihin ja vientiosaami-seen. Verkostoidumme erityisesti Venäjän suuntaan.
- Varmistamme, että infrastruktuuri mahdollistaa luonnonresurssien hyödyntämisen. Lisäämme raaka-aineiden jalostusastetta.
- Lisäämme tehokkuutta ja kilpailukykyä digitalisaation, automatisaation ja logistiikan ratkaisuilla.
- Vahvistamme brändiä puhtaana, luonnonympäristöltä rikkaana ja turvallisena matkailu- ja asumiskohteena. Keskitymme markkinoinnissa Venäjään ja kotimaahan.
- Panostamme kulttuuriin monipuolistamalla tarjontaa ja luomalla kulttuuriklusterin.
- Varmistamme, että saamme suuren määrän maahan-muuttajia kotoutettua ja työelämään nopeasti.
- Profiloidumme kestävän kehityksen alueeksi: mm. vetyauton tankkauspiisteet.
- Vahvoja toimialoja: biotalous (metsäresurssien monimuotoinen hyödyntäminen), Venäjälle suuntautuvat raaka-aineiden jalostuksen ratkaisut, ympäristöteknologia, uusiutuvan energian ratkaisut, elintarviketeollisuus, luomu, hyvinvointipalvelut ja kulttuuri.

SKENAARIO 2: EU HIEKKALAAHIKONA

- Vahvistamme alueen näkyvyyttä ja lobbausta EU:ssa.
- Teemme selkeät valinnat ja panostamme EU:n näkökulmasta houkutteleviin toimialoihin. Hyödynnämme älykästä erikoistumista ja rakennamme vahvoja verkottuneita klustereita.
- Kehitämme elinkeinoelämän kilpailukykyä kiristävissä kansainvälistyvässä kilpailutilanteessa.
- Vaikutamme eurooppalaisiin suuriin yrityksiin, jotta ne investoivat alueelle ja työllistäisivät eteläsavolaisia.
- Kaavoituksessa panostamme keskuksiin ja tehokkuu-teen. Kaavoitus tukee raaka-aineiden hyödyntämistä.
- Matkailussa rakennamme suurempia kokonaisuuksia Saimaa brändin ympärille. Panostamme eurooppalaisiin ja aasialaisiin matkailijoihin. Investoimme turismi-infraan.
- Koulutuksessa panostamme valittuihin erikoistumis-aloihin ja kansainvälistymiseen. Houkuttelemme eurooppalaisia opiskelijoita ja osajia alueelle.
- Vahvoja toimialoja: metsäbiomassan monimuotoinen käyttö (fokus pois bioenergiasta), turvallisuusteknologia, terveysteknologia, ympäristöteknologia. Alkutuotannossa keskitymme vain vahvuuksiin.